
LUONNOSVAIHEESSA SAADUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Kirkonkylän asemakaavan päivittämisen luonnosaineisto on pidetty nähtävänä 17.10-28.11.2022.

Asemakaavaluonnoksesta annettiin 5 lausuntoa ja 1 mielipide. Seuraavassa on yhteenveto lausunnoista ja mielipiteestä sekä vastineet niihin.

LAUSUNNOT (tiivistettyinä) JA VASTINEET:

1. Etelä-Savon ELY-keskuksen lausunto 2.12.2022

Lausunossa todetaan seuraavaa:

Kaavapäivityksen tavoitteena on ajantasaistaa kirkonkylän taajama-alueen asemakaavan kokonaisuudessaan ja täydentää sitä mm. osittain jo rakennetun teollisuusalueen osalta. Kaavamuuotos on selostuksen mukaan luonteeltaan tekninen eikä siihen sisälly vähäistä suurempia uusia maankäyttöllisiä aluevarauksia.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (oas)

- Kaavoituksen yhteydessä arvioitavia vaikutuksia on syytä laajentaa
- Osallisiin lisättäväksi mm. sähköyhtiöt, pelastusviranomaisen, osakaskunta yms. tahot
- Savonlinnan maakuntamuseon nykyinen nimi on Riihisaari – Savonlinnan museo
- Vedenalaisen arkeologian osalta tulee kuulla Museovirastoa; museoviranomaisten tarkemmat vastuualuerajat voi tarkistaa Savonlinnan museolta
- Tehdyt ja mahdollisesti vielä laadittavat selvitykset tulee yksilöidä

Vastine:

Osallisiin lisätään seuraavat tahot

- Järvi-Suomen Energia
- Etelä-Savon pelastuslaitos
- Tehdyt selvitykset yksilöidään oas:iin

Kaavaselostus

- Yleiskaavan asettamat tavoitteet asemakaavalle ja arvioita kuinka asemakaava toteuttaa ne.
- Nykyiseen asemakaavaan tehtävät muutokset sekä uudet laajennusalueet tulee esitellä yksityiskohtaisesti sekä perustella ratkaisut. Myös muutokset kaavamääräyksiin tulee esittää ja perustella.
- Kaavaselostuksessa esitetty kooste valtioneuvoston hyväksymistä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista koskee vanhaa päätöstä. Kaavaa on syytä peilata voimassa oleviin tavoitteisiin (VAT 2017) perustellen siltä osin kuin se kaavan tavoitteiden näkökulmasta on tarpeen.

Vastine:

Kaavaselostusta täydennetään seuraavasti:

- Lisätään yleiskaavan tavoitteita asemakaavalle ja arvioidaan miten asemakaava toteuttaa yleiskaavaa.
- Tulee tiedostaa ja ottaa huomioon, ettei tämän asemakaavan päivittämisen tavoite ole toteuttaa kaikkia yleiskaavassa esitettyjä tavoitteita kirkonkylän maankäytölle. Tämän asemakaavan päätarkoitus on päivittää olevat jo laaditut asemakaavat yhtenäiseksi mm. kaavamer-

kintöjen osalta ja toisaalta päivittää voimassa olevan asemakaavan toteutumattomuus toteutuneen mukaiseksi. Ja sovittaa asemakaavakokonaisuus uudelle ajantasaiselle pohjakartalle. Kyseessä on ensisijaisesti siis em. mukainen teknisluonteinen asemakaavan päivittäminen.

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tarkistetaan VAT 2017 mukaisiksi. Samoin arvioidaan miten tämä asemakaavan päivittäminen toteuttaa ko. tavoitteita.

Kaavakartta

- Kaavakartan määräykset eivät täysin vastaa selostuksessa esitettyjä (esim. AO -aluevarausmerkinnän määräyksestä puuttuu saunan rakennusoikeus) ja niissä on muutoinkin epäselvyyksiä. Asemakaavan ohjaustasoa tulee nostaa; kaavaluonnos on nyt osin yleispiirteisempi kuin voimassa oleva yleiskaava.

Vastine:

- Kaavamerkintöjä täydennetään tarvittavilta osin.
- Tarkistetaan, onko asemakaava jotenkin ristiriidassa yleiskaavan kanssa. Todetaan kuitenkin, ettei tämän asemakaavan teknisluonteisen päivityksen tavoitteena ole ratkaista kaikkia yleiskaavassa esitettyjä tavoitteita. Yleiskaavaa voidaan toteuttaa vaiheittain kulloistenkin maankäytöllisten muutostarpeiden perusteella. Toisaalta kaikki yleiskaavan yleiset määräykset tai ohjeet eivät ole sellaisia, joita voidaan suoraan ratkaista asemakaavalla.

Infrastruktuuri

- Kaavaselostuksessa tuodaan hyvin esiin liikenneturvallisuutta koskevia tarpeita maankäytön suunnittelussa, joskin esitetty liikenneturvallisuussuunnitelma on kovin vanha. Onko turvallisuutta edistäviä toimenpiteitä ja kevyenliikenteen väylästä kehittämissuunnitelmia toteutettu ja olisiko niitä syytä huomioida asemakaavan päivityksessä? Kaavaa/kaavamääräyksiä on syytä kehittää esteettömyyttä ja pyöräilyä edistäviksi.

Vastine:

- Tarkistetaan liikenneturvallisuussuunnitelmaan sisältyvät toimenpide-esitykset ja ovatko ne sellaisia, että ne voidaan ottaa huomioon asemakaavassa.
- Kaavamääräyksillä ei juurikaan voida vaikuttaa rakentamisen esteettömyyteen yksityiskohdalla tasolla. Tähän liittyvien asioiden huomioiminen on luontevampaa tuoda esille kunnan rakennusjärjestyksessä kuin kaavamääräyksissä.
- Samoin pyöräilyä edistävät toimenpiteet ovat lähtökohtaisesti väylästä tekniseen toteutus-suunnitteluun liittyviä, eivät Enonkosken kirkonkylän osalta niinkään kaavan aluevarauksiin liittyviä (pyöräilyn yhteismahdollisuudet ovat toteutettavissa jo voimassa olevassa asemakaavassa osoitettujen aluevarausten puitteissa).

Elinympäristö ja ympäristöhaitat

- Kaava-aineistossa tulee esittää suunnittelualueelle sijoittuvat mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet ym. alueen toiminnoista aiheutuvat mahdolliset ympäristöhäiriöt (esim. melu) ja huomioida ne tarvittaessa kaavakartassa.
- Myös alimpia rakentamiskorkeuksia tulee käsitellä ja huomioida kaavassa.

Vastine:

- Asemakaava-alueella on ollut yksi ns. PIMA-kohde osoitteessa Enonkoskentie 14T. Kiinteistöllä harjoitettiin polttonesteiden myyntiä vähittäiskaupan yhteydessä. Jakelutoiminnan alottusajankohta ei ole tiedossa, mutta toimintaa harjoitettiin useita vuosia ja se päättyi vuonna 1994. Etelä-Savon ympäristökeskus on 20.10.2003 tehnyt päätös pilaantuneen maaperän puhdistamiseksi. Puhdistaminen on toteutettu päätöksen jälkeen v. 2003-2004. Muita varsinaisia PIMA-kohteita ei asemakaava-alueella ole tiedossa.

- Kirkonkylän taajaman yhteydessä kulkevien maanteiden teoreettiset melualueet (raja > 55 dB) rajoittuvat kokonaisuudessaan maanteiden liikennealueille tai teihin rajautuvien kortteli-alueiden rakennusalojen ulkopuolelle. Näin ollen ko. melualueita ei ole tarvetta osoittaa kaavakartalle.
- Ylä-Enonveden ja Sahanlammen vedenpintojen vaikutusten huomioimiseksi, kaavan yleisiin määräyksiin osoitetaan alimmat rakentamisen korkeustasot. Alin suositeltava rakennuskorkeus on Enonveden ranta-alueella N60 + 78,00 ja Ylä-Enonveden ranta-alueella N60 + 82,60 m. Alin suositeltava rakentamiskorkeus tarkoittaa sitä korkeutta, jolle vesi voi nousta ilman, että se vahingoittaa rakenteita.

Luonnonympäristö ja rantamaisema

- Kaavan luontoselvityksen maastotyöt on tehty kesäkuussa 2014 (Ekotoni Ky, Jari Hieta-ranta). Selvitys on siis suhteellisen vanha, mutta riittää tässä tapauksessa, koska esim. uhanalaistiedoissa (Laji.fi) ei Enonkosken keskustan osalta ole mainittavia havaintoja. Selvityksen mukaan kaava-alueella tunnistettiin viisi huomionarvoista kohdetta, joilla on paikallista merkitystä. Näistä ainakin Pirttiniemen rantalehto (kohde 2) tulee osoittaa asemakaavassa luontokohteena, jonka erityispiirteitä ei saa heikentää (kohteen ranta-alueelle on osoitettu LV-alue).
- Kaavaselostuksen mukaan asemakaavassa on osoitettu viheryhteydet (ekologiset yhteydet). Epäselväksi jää, miten niiden jatkuvuus on osoitettu ja turvattu.
- Kaavan yleismääräyksiin on syytä sisällyttää ranta-alueiden maisema-arvojen huomioon ottamista korostava määräys.

Vastine:

- Mainitulle Pirttiniemen rantalehtoalueelle on luontoselvityksen laadinnan jälkeen jo toteutettu venevalkama ajoyhteyksineen. Lehtomainen alue on alun perinkin ollut varsin pienialainen, eikä sitä enää vallitsevassa tilanteessa ole perusteita osoittaa asemakaavaan omalla merkinnällään. Venevalkama-aluevaraus on nyt asemakaavapäivityksessä kaavallisesti siirretty pohjoispuolisesta matalasta ja kivikkoisesta lahdesta tälle venevalkamana toteutetulle alueelle.
- Asemakaavan viheryhteydet perustuvat voimassa olevaan asemakaavaan. Erityisiä uusia viheryhteyksiä ei nyt asemakaavan teknisluonteisessa päivityksessä ole nähty tarpeelliseksi osoittaa – kaavalliset viheryhteydet ovat jo entuudestaan riittävät.
- Asemakaavan yleisiin määräyksiin voidaan lisätä maininta ranta-alueiden maisemallisten arvojen säilyttämisestä kaavassa osoitettujen rakennusalojen ulkopuolisilla alueilla.

Rakennettu kulttuuriympäristö

- ELY-keskus kiinnittää huomiota sr-määräyksiin. Jos kaavassa on useampia sr-määräyksiä, on vakiintunut käytäntö, että sr-1 on tiukempi suojelu kuin esim. sr-2. Jos suojeltavia kohteita ylipäättään halutaan tyyppitellä eri luokkiin, olisi siis loogisempaa käyttää määräyksiä sr-1 ja sr-2.
- Merkinnät ja määräykset voi myös täsmäyttää kunnan muiden kaavojen merkintöihin. Myös paikallisesti arvokkaissa kohteissa tulee määräyksen olla määräys, ei suositus, ja muodossa ”ei saa purkaa”. Jos lakiviittaus halutaan parhailaan lakimuutoksesta huolimatta pitää määräystekstissä, tulee viitata asemakaavaa koskeviin pykäliin.
- Esitetyn kaltaisen sr-1-määräyksen ongelmallisuudesta kertoo esimerkiksi se, että esimerkiksi Enonhovin suojelumääräys heikkenisi, mitä ei voi pitää perusteltuna, varsinkaan kun Enonhovin asemakaava on vuodelta 2021.
- Enonkosken kirkonkylä on Etelä-Savon maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöalueeksi. Alue tulee osoittaa myös asemakaavassa esimerkiksi km-rajauksella määräyksineen.

- ELY-keskus toteaa, että kohdevalinta tulee tarkistaa yhteistyössä Savonlinnan museon kanssa. Kohdevalinnassa tuskin on monia puutteita, mutta silmiinpistävää on esimerkiksi viime aikoina järjestelmällisesti kunnostetun ja kylällä tärkeäksi kohteeksi nousseen Kuokkasen kauppiastalon (Wanha Kauppiastalo) puuttuminen kulttuuriympäristöselvityksestä.
- Kohteiden arvottaminen on syytä käydä läpi yhteistyössä Savonlinnan museon ja tarvittaessa ELY-keskuksen kanssa.
- Enonkosken kirkkoa koskevan srk-määräyksen osalta ELY-keskus muistuttaa epäselvyyksien välttämiseksi, että kirkkolain mukaisissa kohteissa lausunnonantaja on jo lain perusteella Museovirasto. Alueellista vastuumuseota voi toki kuulla myös. Kirkollisen rakennuksen suojelu koskee myös kiinteää sisustusta, siihen liittyviä maalauksia ja taideteoksia sekä rakennuksen pihapiiriä.
- Rakennetun kulttuuriympäristön osalta vaikutusten arviointi on hyvin suppea ja sitä tulee parantaa.
- Vastoin vaikutusten arvioinnissa esitettyä ELY-keskus toteaa, että nähtävillä oleva kaava tekisi hyvin vaikeaksi enonkoskelaisen kulttuuriympäristön vaalimisen, sillä kaava ei sisällä juuri mitään asiaan liittyviä määräyksiä.

Vastine:

- Rakennetusta kulttuuriympäristöstä on neuvoteltu kesällä 2023 rak.inventoinnin tekijän, kunnan, kaavanlaatijan, E-S ELY-keskuksen ja Savonlinnan museon kanssa.
- Neuvottelun pohjalta Arkkitehtuuritoimisto J-P Husso on täydentänyt Enonkosken taajaman asemakaava-alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventoinnin vuoden 2023 lopulla.
- Rakennuskulttuurikohteiden määräyksiä ja vaikutusten arviointia täydennetään em. pohjalta kaavaehdotukseen.

Virkistysalueet

- Kaavaselostuksen mukaan Enonkosken kirkonkylällä vaikuttaa olevan varsin monipuolinen ja kattava ulkoilureitistö niin maa-alueilla kuin vesistöissäkin. Olisiko sitä ja liikunta- ja virkistysalueita tarpeen linkittää toisiinsa ja tukea asemakaavalla?
- Kalanviljelylaitoksen alue on osoitettu kauttaaltaan teollisuusalueeksi. Ranta-alueen osalta olisi syytä harkita sen osoittamista virkistysalueeksi tai vähintäänkin luonnonmukaiseksi/istutettavaksi alueeksi.
- Onko kaavan ulkopuolelle jäävällä osalla Sahalampea nykyisellään uimarantaa, tai olisiko sellaista tarpeen harkita kaava-alueelle?

Vastine:

- Voimassa oleva ja nyt teknisluonteisesti päivitettävä asemakaava mahdollistaa taajaman ulkopuolisten eriluonteisten reitistöjen ja taajaman kytkeytymisen toisiinsa. Reitistöjen kehittämisajatuksia on esitetty mm. kaavaselostuksen kuvassa 74.
- Kalanviljelylaitoksen teollisuusalueen ranta-alue – niiltä osin, joilla ei ole muuta maankäyttöä - voidaan osoittaa varsinaisen rakentamisalan ulkopuoliseksi ns. istutettavaksi alueeksi. Teollisuusalueen nykyiset toiminnot eivät mahdollista ranta-alueen osoittamista ns. varsinaiseksi tontin ulkopuoliseksi virkistysalueeksi.
- Kirkonkylän taajaman uimaranta on Ylä-Enonveden rannalla. Varsinaista tarvetta toiselle uimarannalle ei sinänsä ole. Sahalammen ranta-alueelle on asemakaavassa osoitettu yhtenäinen puistoalue ulkoilureitteineen. Länsipäässä tälle ranta-alueelle on osoitettu yleinen pysäköintialue, jolla sallitaan tilapäinen pysäköinti ja erikseen osoitetuilla alueen osilla huoltorakennuksen (h) ja saunarakennuksen (s) rakentaminen. Mikäli tarpeelliseksi osoittautuu, niin tälle kohtaa VP-aluetta voidaan rakentaa myös pienimuotoinen uimapaikka / laiturin esim. saunarakennukselle osoitetun paikan läheisyyteen. Tulee huomioida, että ko. rantue on matalahko, jolloin varsinaisen uimarannan toteuttaminen voi olla vaikeaa. Toimivampi ratkaisu on tällöin tarvittaessa uimisen osalta tukeutua mahdolliseen alueelle rakennettavaan laiturin.

Selvitykset ja vaikutusten arviointi

- Kaavan selvityksistä puuttuu esim. ns. pima-kohteet ja hulevesisuunnitelma, myöskään mahdollisista melualueista ei ole mainintaa.
- ELY-keskukselle pyynnöstä toimitettu kulttuuriympäristöselvitys (J-P Husso, päivätty 10.6.2016) vaikuttaa luonnosversiolta. Aineistosta jää epäselväksi onko selvitykset tehty koko tarkasteltavalta alueelta ja milloin ne on tehty.
- Kaiken kaikkiaan vaikutusten arviointi on kaavan teknisluonteisuuteenkin nähden suppea ja siitä puuttuu mm. vesistö-, ilmasto-, maisema- ja luonnon monimuotoisuustarkastelu. Kaava-aineiston perusteella vaikuttaa siltä, ettei kaavan keskeisiä vaikutuksia ole täysin tunnistettu.

Vastine:

- Asemakaava-alueella on ollut yksi ns. PIMA-kohde osoitteessa Enonkoskentie 14T. Kiinteistöllä harjoitettiin polttonesteiden myyntiä vähittäiskaupan yhteydessä. Jakelutoiminnan aloitusajankohta ei ole tiedossa, mutta toimintaa harjoitettiin useita vuosia ja se päättyi vuonna 1994. Etelä-Savon ympäristökeskus on 20.10.2003 tehnyt päätös pilaantuneen maaperän puhdistamiseksi. Puhdistaminen on toteutettu päätöksen jälkeen v. 2003-2004. Muita varsinaisia PIMA-kohteita ei asemakaava-alueella ole tiedossa.
- Hulevesien imeytysalueet lisätään kaavakartalle nykytilanteen mukaisesti.
- Kulttuuriympäristöselvitystä on täydennetty vuoden 2023 lopulla. Kaavaselistusta ja kaavakarttaa päivitetään tältä osin.
- Asemakaava on luonteeltaan teknisluonteinen voimassa olevan asemakaavan päivitys. Tällä asemakaavan päivityksellä ei ole mitään olennaisia tai erityisiä vaikutuksia mainittuihin luontoon tms. monimuotoisuustekijöihin. Tähän liittyen voidaan vaikutusarviointia kuitenkin tämentää. Kaavan keskeiset vaikutukset on tunnistettu.

Johtopäätökset

- Kirkonkylän asemakaavamuutos vaikuttaa keskeneräiseltä. Kaava-aineisto on siinä määrin puutteellinen, ettei ELY-keskus voi kommentoida luonnosta kaikin osin, mikä on merkittävä ongelma myös muiden osallisten näkökulmasta.
- ELY-keskus esittää, että kaavasta järjestettäisiin työneuvottelu kunnan ja keskeisimpien alueviranomaisten kesken.

Vastine:

- Kaavaluonnos ja siihen liittyvä selostus edustavat mrl:n mukaista kaavanlaadinnan valmisteluvaihetta, eikä sen sinänsä kuulukaan olla vielä ns. lopullinen kaikin puolin valmis kaavaratkaisu.
- Todettakoon, että paikallisella tasolla Enonkoskella ei ole ilmennyt erityistä epäselvyyttä ymmärtää nyt laadittavana olevan asemakaavan teknis- ja päivitysluonteista tarkoitusta.
- Kaavaluonnoksen, erityisesti kulttuuriympäristön, osalta on pidetty neuvottelu kesällä 2023 rak.inventoinnin tekijän, kunnan, kaavanlaatijan, E-S ELY-keskuksen ja Savonlinnan museon kanssa. Neuvottelun pohjalta kulttuuriympäristöselvitystä sovittiin täydennettävän.

2. Etelä-Savon maakuntaliiton lausunto 28.11.2022

Asemakaavan ajantasaistaminen kattaa koko Enonkosken kirkonkylän taajama-alueen ja täydennetään jo osittain rakennetun asemakaavoittamattoman teollisuusalueen osan.

Asemakaavan päivittäminen on teknisluoteinen ja siihen ei liity suurempia uusia maankäytöllisiä aluevarauksia.

Etelä-Savon maakuntakaavassa Enonkosken kirkonkylä on osoitettu paikalliskeskuksen kohdemerkinnällä. Lisäksi maakuntakaavassa on alueella osoitettu taajaman halki kulkeva seututie, taajamaan

ja sen läheisyyteen sijoittuvia arvokkaita kulttuuriympäristöalueita ja rakennussuojelukohteita, vesiliikenteen merkintöjä.

Maakuntakaavamerkinnot on huomioitu kaavaluonnoksessa hyvin.

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole tässä vaiheessa muuta kommentoitavaa Enonkosken kirkonkylän asemakaavan päivittämisen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavaluonnoksesta.

3. Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen lausunto 7.12.2022

Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue näkee asemakaavan päivityksen etenemisen myönteisenä. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelun muistion liittäminen kaava-aineistoihin voisi olla paikallaan. Työneuvottelun järjestäminen keskeisten viranomaistahojen kanssa ennen kaavaehdotuksen nähtävilläoloa voisi myös olla tarpeen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei mainita erillisiä esittelytilaisuuksia asukkaille ja osallisille.

Asemakaavan päivitys on luonteeltaan teknisluonteinen. Asemakaavaa laajennetaan kuitenkin sekä etelä- että pohjoisosissa; onko kaavan nimessä syytä mainita sen olevan kaavan osittainen laajennus? Erityisesti suunnittelualan pohjoisosan teollisuusalueen laajennuksen osalta lienee syytä arvioida kaavan laajentamista itään niin, että myös Teollisuustie olisi osa asemakaava-aluetta. Kaavan vaikutusten arvioinnissa ei ole esim. tarkemmin tuotu teollisuusalueen kulkuyhteyksiä ja niiden vaikutuksia, koska todennäköisemmin liikennöinti tapahtuu Enonkoskentieltä (st 471) Teollisuustien kautta, kuin asuinalueen katuverkoston kautta?

Vastine:

Aineistoa päivitetään osin lausunnon mukaisesti. Kuntalaisille ja maanomistajille on järjestetty hankkeen alkuvaiheessa pidetyissä ns. kaavanlaatijan tapaamis- ja neuvottelupäivien muodossa mahdollisuus tuoda näkemyksiään huomioonotettavaksi asemakaavan teknisluonteisessa päivityksessä. Yhteenvetona voidaan todeta, ettei alueella asuvilla tai maanomistajilla ole ollut erityisen paljon tai erityisen merkityksellisiä tarpeita asemakaavan päivittämiseen liittyen. Tämä on täysin ymmärrettävää, koska asemakaavan päivittämisellä ei varsinaisesti edes ole ollut tarkoituksena osoittaa juurikaan mitään uutta maankäyttöä. Päivitystyö on keskittynyt tavoitteidensa mukaan pääasiassa teknisluonteisiin korjauksiin ja täsmennyksiin ja toisaalta yhtenäistämään useat eri asemakaavat mm. kaavamerkinnoiltään ja esitystavoiltaan yhtenäiseen muotoon. Tämä helpottaa huomattavasti asemakaava-alueen kaavallista ja teknistä hallintaa jatkossa.

Kaavan nimeä voidaan täsmentää siten, että kyseessä on osittain myös asemakaavan laajentaminen – mm. teollisuusalueen osalta. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan ole tavoitteena asemakaavallisesti osoittaa teollisuusalueen ulkopuolisia tieyhteyksiä asemakaavakaduiksi. Siltä osin asemakaavaa voidaan tarvittaessa laajentaa omana erillisenä hankkeenaan, mikäli kunta ja ko. alueen maanomistaja tällaiseen neuvotteluratkaisuun päätyvät. Samassa yhteydessä tarvittaessa voidaan tarkastella ko. tien varrella myös teollisuusalueen laajentamistarpeita.

Maanteiden merkinnät

Kaava-alueella sijaitseva maantieverkko on osoitettu merkinnällä LT Yleisentien alue. Vuonna 2006 voimaan tulleen maantielain hengen mukaisesti on syytä käyttää vakiintuneempaa selitettä LT Maantien alue.

Maantie 15387 Hyypiänniemi on osoitettu asemakaavassa MRL 83.4 §:n mukaisesti katualueena, jota Liikenne-ELY pitää perusteltuna. Maantie 15386 Laasala tulisi osoittaa vastaavasti asemakaavassa katualueena.

Tätä MRL 83.4 §:n perustuvaa, maantieverkon merkitsemistapaa asemakaavassa sekä siihen liittyvää kunnan kadunpito päätöstä (MRL 86 a §) ja kunnossapitovastuiden siirtymistä on selvitetty kaavaselostuksessa pariin otteeseen. Selostukseen on syytä täydentää em. maankäyttö- ja rakennuslain pykälät, joiden perusteella maanteiden liikennealueet (LT) osoitetaan asemakaavassa: maanteiden liikennealueita voidaan osoittaa valta-, kanta- ja seututeitä varten sekä niitä yhdistäviä ja niiden jatkeena olevia teitä varten, jotka palvelevat pääasiallisesti muuta kuin paikallista liikennettä. Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen näkemyksen mukaan asemakaava-alueilla sijaitsevat yhdystieluokkaiset maantiet palvelevat pääasiallisesti paikallista liikennettä, jonka vuoksi ne tulisi osoittaa asemakaavassa katualueena.

Vastine:

LT-merkintä muutetaan toivottuun muotoon ”maantien alue”.

Maantie 15386 Laasala välittää paljon muutakin liikennettä kuin pelkästään Enonkosken kirkonkylän taajaman tarpeisiin. Tie välittää liikennettä (maantieverkoston tarpeisiin) länteen ja luoteeseen päin mm. Oravin ja edelleen Tappuvirran lossin suuntiin ja edelleen mm. Kangaslammille ja siitakin eteenpäin. Toisaalla Laasalantietä käyttäen kirkonkylän halki menevän maantien kautta on merkittävä maantieverkostoon kuuluva yhteys Hanhivirran lossin kautta pohjoiseen suuntaan.

Laasalantiella on selkeä ja merkittävä rooli osana useisiin suuntiin johtavaa maantieverkostoa. Tällä perusteella ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa osaa Laasalantietä kirkonkylän kaavatieteksi kunnan vastuulle – näin ei samoista syistä ole tehty kirkonkylän läpi kulkevan mm. Hanhivirran lossille kulkevan maantien 471 osalta.

Selvitykset ja vaikutusten arviointi

Kaavaselostuksessa on kuvattu varsin seikkaperäisesti maankäytön nykyrakennetta ja laadittuja selvityksiä; mm. aiemmin laadittuja liikenneturvallisuussuunnitelmia on referoitu harvinaisen seikkaperäisesti ja tuotu esiin liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen liittyvät haasteet liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Kaavaratkaisujen perusteluissa tai vaikutusten arvioinnista ei kuitenkaan kaikilta osin ole läpinäkyvää, miten em. periaatteet on otettu huomioon.

Enonkosken kunnan viimeisin liikenneturvallisuussuunnitelman päivitys on laadittu vuonna 2018, jossa toimenpiteet ovat vuoden 2012 suunnitelmaan verrattuna aiempaa kustannustehokkaampia pieniä parantamistoimenpiteitä. Liikenneturvallisuussuunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden toteutumista seurataan liikenneturvallisuustyöryhmässä säännöllisesti, joten merkittävä osa esim. vuosien 2012 ja 2018 laadittujen suunnitelman toimenpiteistä on jo toteutunut. Jos vuoden 2012 suunnitelman toimenpiteitä halutaan esittää, niiden toteutuneisuudesta olisi syytä esittää analyysi, sekä arvio siitä, ovatko aiemmassa suunnitelmassa esitetyt, toteutumattomat toimenpiteet vielä ajankohdaisia nykyisen maankäytön ja nyt esillä olevan asemakaavaratkaisun näkökulmasta.

Asemakaavan laadinnan yhteydessä on muutoinkin syytä arvioida siinä esitettyjen uusien maankäyttöalueiden vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja nykyisen taajaman mahdolliset turvallisuuspuutteet mm. väylien tai reittien osalta sekä tarvittavat aluevaraukset.

Lisäksi on syytä huomioida, että uusi valtakunnallinen Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 on julkaistu vuonna 2022 (LVM:n julkaisu 2022:3), Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmaa päivitys on käynnistynyt sekä Savonlinnan seudun kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, jossa Enonkosken kunta oli mukana, on juuri valmistunut.

Vastine:

Kaavaselostusta selkeytetään liikenneturvallisuussuunnitelmien osalta. Vanhentunut vuoden 2012 liikenneturvallisuussuunnitelma poistetaan selostuksesta.

Viimeisintä liikenneturvallisuussuunnitelmaa arvioidaan lisää selostukseen siinä esitettyjen toimenpiteiden osalta. Samoin arvioidaan liikenneturvallisuuteen liittyen yhteyksien ja aluevarausten riittävyttä.

Melu

Melun osalta ei esitetty minkäänlaisia selvityksiä tai aineistoja. Maanteiden teoreettiset melualuearjaukset on mahdollista saada tausta-aineistoksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen paikkatietoasiantuntijalta, mutta ne eivät vastaa varsinaisia maastomallinnukseen pohjautuvia meluselvityksiä. Varsinkin uusien asuinalueiden osalta tulisi selvittää liikennemelutilanne ja osoittaa tarvittavat melumääräykset.

Vastine:

Kirkonkylän taajaman yhteydessä kulkevien maanteiden teoreettiset melualueet (raja > 55 dB) rajoittuvat kokonaisuudessaan maanteiden liikennealueille tai teihin rajautuvien kortteli-alueiden rakennusalojen ulkopuolelle. Näin ollen ko. melualueita ei ole tarvetta osoittaa kaavakartalle.

Karttatarkastelut

Asemakaavan vaikutusten arviointia helpottaisi karttatarkastelut, joissa esitettäisiin selkeästi uudet laajentuvat ja selkeästi muuttuvat sekä päivittyvät maankäytön alueet.

Vastine:

Kaavaselostuksessa on kuvattu sanallisesti kaavassa päivitettyjä kohteita ja periaatteita. Kartallista esitystä voidaan täydentää.

4. Riihisaari - Savonlinnan museo / Etelä-Savon alueellisen vastuuseon lausunto 24.11.2022

Alueella on tehty rakennuskulttuurin tarkastelu ja kohteiden kuvaus (Arkkitehtuuritoimisto J-P Husso 2016). Raportissa oli kartat, joihin kohteet oli merkitty, yksi valokuva/kohde (kuvat otettu 2014 ja 2015) ja lyhyt kuvaus sekä alustava ehdotus luokitteluksi. Kaava-aineistosta tai raportista ei käynyt ilmi, onko tarkastelun yhteydessä tehty esim. arkistotutkimusta, ja arvoluokitus oli kesken. Asemakaavaa varten tehtynä selvityksenä sen tarkkuus olisi voinut olla tarkempi. Modernin rakennusperinnön osalta ainakin kirjasto ja uudempi koulurakennus olisivat olleet vielä inventoinnin arvoisia kohteita.

Kaavaluonnoksessa on tunnistettu hyvin kaava-alueen merkittävimmät kulttuuriympäristökohteet ja -alueet. RKY-alue on osoitettu kaavaluonnoksessa rky-aluemerkinnällä. Kirkko on osoitettu srk-merkinnällä, maakunnallisesti merkittävät kohteet sr-merkinnällä ja paikallisesti merkittävät kohteet sr-l-merkinnällä.

Maakunnallisesti merkittävä alue Enonkosken kirkonkylä näkyy kaavaluonnoskartalla yksittäisten rakennusten suojelumerkinnöin, mutta alueena ei.

Srk-kaavamääräystä tulee muuttaa muotoon: "rakennukseen tai rakennelmaan kohdistuvissa toimenpiteissä on kuultava Museovirastoa". Museovirasto toimii asiantuntijana kirkkolailla suojelluissa kohteissa Sr-1 kaavamääräys ei ole suosituksena kohteiden ja niiden kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen kannalta kovin vaikuttava ja voi vaikeuttaa mahdollisten lupapäätöksen laadintaa.

Museo ehdottaa kaavakartalle lisättävän oma sr-merkintä kivisillan lähellä sijaitsevalle makasiinille, joka on ainut rakennus, joka on säilynyt kosken teollisuusajasta, ja joka ilmentää alueen teollista perintöä. Museo ehdottaa sr-1 merkintää myös kotiseutumuseon aitalle, joka sijaitsee entisen viljamakasiinin vieressä. Maakunnallisesti merkittävällä alueella sijaitsevien Kuokkasen kauppiastalon ja saunojen tarve säilyttävälle kaavamerkinnälle olisi hyvä myös tarkistaa. Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannassa kauppiastalo on katsottu kyläraitin ja kosken rantamaisemien historiallisen monipuolisuuden ja kyläkuvan kannalta tärkeäksi rakennukseksi. Saunat taas ovat ainoita kosken rannalla säilyneitä vanhempia pienrakennuksia.

Vastine:

Rakennetusta kulttuuriympäristöstä on neuvoteltu kesällä 2023 rak.inventoinnin tekijän, kunnan, kaavanlaatijan, E-S ELY-keskuksen ja Savonlinnan museon kanssa. Neuvottelun pohjalta Arkkitehtuuritoimisto J-P Husso on täydentänyt Enonkosken taajaman asemakaava-alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventoinnin vuoden 2023 lopulla. Neuvottelun pohjalta on otettu huomioon museon lausunnossa mainittuja asioita. Rakennuskulttuurikohteiden määräyksiä ja vaikutusten arviointia täydennetään em. pohjalta kaavaehdotukseen.

5. Savonlinna kaupungin lausunto 31.10.2022

Savonlinnan kaupunki ilmoittaa lausuntonaan, ettei sillä ole huomautettavaa Enonkosken kirkonkylän asemakaavan luonnoksesta.

MIELIPITEET JA VASTINEET:

1. Mieliopide 24.11.2022

Ehdotan asemakaavan päivittämistä siten, että Pirttilahden rannan kaavassa olevan lähivirkistysalue muutettaisiin erillispientalojen tonttialueeksi Pirttiniementie 33:n saakka.

Tällöin ns. Pirttiniemen vanhimman ajan tontit olisivat samassa asemassa muiden Pirttiniemen tonttien kanssa. Kunta voisi asemakaavan muutoksen jälkeen tarjota tonttien kohdalla olevia ranta-alueita tonttien omistajille ostettavaksi saaden siitä tuloa ja nykyisten ranta-asukkaiden elämän laatu paranisi ja he olisivat vielä tyytyväisempiä elämäänsä Enonkoskella.

Vastine:

Kyseinen yli 400 m ranta-alue on kaavoitettu aikoinaan nimenomaan sillä periaatteella, että alueella säilyy yhtenäinen rakentamiselta vapaa rantakaista ns. viheryhteytenä. Kunta on aikoinaan käsitellyt esitettyä muutosta ja suhtautunut siihen kielteisesti.